

SITUATIERAPPORT DCC VWS | Covid-19 bij dieren

1. GEGEVENS	
Aan	Minister MZS, DGCZ, DGV, SG, IG, adviseurs BPZ Minister LNV, DG AGRO (via DCC LNV) DAD VGP DCO RIVM CVO NVWA DCC LNV DCC VWS (10120@minvws.nl), crisiscoördinatoren, crisisbeleidsadviseurs
Periode	26-5-2020 tot 21:00
Nummer	1
Planning	nmb
Classificatie	VWS-LNV

2. INFORMATIEBEELD	
Kernverhaal	In februari 2020 kwamen de eerste berichten naar buiten van dieren die besmet waren met Covid-19 (een hond in Hong Kong). Op 23 en 25 april zijn de eerste besmetting in Nederland gemeld bij nertsenbedrijven in Noord Brabant. Inmiddels zijn 3 bedrijven besmet en is bij 2 medewerkers virus aangetoond dat overeenkomsten vertoont met het virus dat van nertsen op datzelfde bedrijf werd gevonden. Op basis van de onderlinge vergelijking is het aannemelijk dat deze medewerkers van een besmet nertsenbedrijf door nertsen zijn besmet. Infectie heeft waarschijnlijk plaatsgevonden toen nog niet bekend was dat nertsen op het bedrijf besmet waren en er nog geen persoonlijke beschermingsmiddelen werden gebruikt.
Feiten	<ul style="list-style-type: none"> - In Nederland zijn circa 140 locaties van nertsenbedrijven met elk gemiddeld 5000 teven. - Productie in Nederland betreft 4 miljoen nertsen(pelsen) (2019). - Het betreft gesloten bedrijven, waar weinig aanvoer is van nieuwe dieren. - Met ingang van 2013 is er een verbod op nertsenbedrijven. Het overgangsrecht loopt tot 1 januari 2024. - In Noord Brabant zijn 3 besmette nertsenbedrijven met 5 locaties. - Op het eerste en tweede bedrijf is uitgebreid onderzoek gedaan naar verloop van de virusinfectie, postmortaal beeld, afweerstoffen en levensvatbaarheid van het virus in mest. - Ook zijn er luchtmonsters genomen in en buiten de stal. Hierbij werd geen virus aangetroffen in de buitenlucht, maar wel gedurende enige dagen in de lucht in de stal. - De genetische codering van CoV-2 van veel humane Covid-19 patiënten en besmette dieren is in kaart gebracht. Bij 2 medewerkers is virus aangetoond dat overeenkomsten vertoont met het virus dat van nertsen op datzelfde bedrijf werd gevonden. Op basis van de onderlinge vergelijking en de plaats van de virusisolaten in de stamboom, is de conclusie op grond van dit onderzoek dat het aannemelijk is dat deze medewerkers van een besmet nertsenbedrijf door nertsen zijn besmet. - Er zijn in de omgeving van de bedrijven geen virussen gevonden met een genetische codering die past binnen die van het besmette nertsenbedrijf. Dit ondersteunt de conclusie dat het aannemelijk is dat er sprake is van een besmetting van nerts op mens. - Infectie heeft waarschijnlijk plaatsgevonden toen nog niet bekend was dat nertsen op het bedrijf besmet waren en er nog geen persoonlijke beschermingsmiddelen werden gebruikt. - Het RIVM heeft aangegeven dat correct en consequent gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen in de stal van een besmet nertsenbedrijf infectie kan voorkomen. - Nertsen kunnen Covid-19 subklinisch doormaken.

Genomen maatregelen

- De screening van nertsenbedrijven (op antistoffen bij de nertsen) is uitgebreid naar alle nertsenbedrijven in Nederland en is verplicht.
- Het verloop van de infecties op de nertsenbedrijven wordt door verschillende onderzoeksgroepen zeer intensief gevolgd om na te gaan of deze infecties uitdoven of dat deze op de bedrijven blijven sluimeren.
- De bestaande regels voor besmette bedrijven zijn uitgebreid met een bezoekersverbod in de stal en regels over welke hygiënemaatregelen bezoekers in acht moeten nemen.
- Op besmette bedrijven blijft het advies aan medewerkers om in de stallen persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken conform het advies van RIVM en GGD.
- Het advies aan besmette nertsenbedrijven is om ervoor te zorgen dat katten het bedrijfsterrein niet kunnen binnenkomen of verlaten.

3. OORDEEL (belangrijkste onderwerpen voor VWS)**Besluitvormingsstructuur**

De zoönosenstructuur is in werking getreden. Hierbij coördineert VWS in nauwe samenwerking met het ministerie van LNV, het RIVM, lokale bestuurders en GGD'en de beleids- en besluitvorming. De zoönosenstructuur adviseert de ministers van VWS en LNV. De beide ministers besluiten in goed overleg en behouden daarbij hun eigen beleidsverantwoordelijkheid, waarbij in alle gevallen de volksgezondheid voorop staat.

Risico's voor de volksgezondheid

- De waarneming dat het aannemelijk is dat een nerts een mens heeft besmet is nieuw, maar niet onverwacht.
- Het RIVM heeft eerder geadviseerd dat medewerkers van besmette nertsenbedrijven persoonlijke beschermingsmiddelen moeten gebruiken.
- Het RIVM beoordeelt dat het risico op blootstelling van mensen aan het virus buiten de stal verwaarloosbaar is. Deze risicobeoordeling doet het RIVM op basis van het feit dat uit het onderzoek blijkt dat alle lucht- en stofmonsters buiten de stal bij herhaalde metingen geen virus bevatten.
- Reservoirvorming in dieren kan een gevaar voor de volksgezondheid opleveren op de langere termijn.

(Boerderij)katten

- Het RIVM beoordeelt dat de kans dat een kat met Covid-19 een mens kan besmetten heel klein is. Besmetting vindt vooral plaats via mens-mens besmetting.
- De bestaande adviezen van het RIVM over Covid-19 en de omgang met dieren blijven voor nu ongewijzigd (in afwachting van de resultaten van verder onderzoek deze week): houdt het dier binnen als er mensen in het huishouden zijn met klachten passend bij COVID-19 en het dier ook ziek is.
- Het is belangrijk om de rol van katten bij potentiële virusoverdracht verder te onderzoeken. In dit kader wordt onderzoek naar onder andere (virus)transmissie bij katten uitgevoerd door een samenwerkingsverband met onderzoeksgroepen verenigd in het Netherlands Centre for One Health (Faculteit Diergeneeskunde, Wageningen Bioveterinary Research, Erasmus Universiteit Rotterdam en onderzoekscentra in de humane gezondheidszorg).

Screening en maatregelen nertsenbedrijven

- Deze week wordt een start gemaakt met de monsternames voor de verplichte screening van alle nertsenbedrijven in Nederland.
- Rond de besmette locaties is de screening bij omliggende bedrijven al eerder gestart.
- Zolang de uitslag van de screening nog niet bekend is, zullen deze week - naast de reeds geldende maatregelen voor de besmette nertsenbedrijven - uit voorzorg ook veterinaire maatregelen gaan gelden voor alle nertsenbedrijven in Nederland, zoals een bezoekersverbod in de stal. Deze maatregelen worden nu uitgewerkt.

Onderzoek naar lange termijn reservoir

- Eind deze week worden de uitslagen verwacht van het veterinair epidemiologisch onderzoek dat wordt gedaan op de drie locaties van de eerste twee besmette nertsenbedrijven.
- Op basis van de resultaten kunnen veterinaire experts een inschatting geven of CoV-2 op de nertsenbedrijven op afzienbare tijd zal uitdoven of niet.
- Op basis van deze inschatting kunnen experts op het gebied van de humane gezondheid, aangevuld met veterinaire expertise, beoordelen wat het risico is van de besmette nertsenbedrijven voor de volksgezondheid.

Politieke afstemming

- Kamerbrief 19 mei
- Kamerbrief 25 mei
- Technische briefing 25 mei

4. COMMUNICATIE

• “We zijn in de hoogste staat van paraatheid”, zegt (10)(2e) (10)(2e) van de Nederlandse Federatie van Edelpelsdieren (NFE). “Bij het begin van de epidemie wisten we van dit risico. In de wetenschap was al bekend dat marterachtigen en katachtigen gevoelig zijn voor corona. En dus waren nertsenhouders extra alert om geen zieke mensen op hun bedrijven toe te laten.” Of de kat het virus weer aan de mens kan overdragen, is niet zeker. Dat wil dierenarts en viroloog (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) snel laten onderzoeken. Hij verwacht dat het risico gering is, anders hadden we wereldwijd al veel meer voorbeelden moeten zien.

• Hoogleraar diergeneeskunde (10)(2e) (10)(2e) stelt dat er nog een andere optie is voor nertsenstallen dan sluiten: “Het virus laten uitzieken en goed isoleren.” Deze week moet duidelijk worden hoe succesvol dat isoleren precies is. (10)(2e) hoopt duidelijkheid te krijgen of een verwilderde boerderijkat het virus van een besmet bedrijf 1.500 meter verderop heeft overgebracht. (10)(2e): “Het [een oprukken van een andere variant van het virus] is een terecht punt van zorg. We willen niet dat het virus een reservoir gaat vormen op deze bedrijven. We onderzoeken daarom wekelijks of het virus op korte termijn doodloopt of dat er sprake is van een situatie waarin het virus zich nog maanden blijft verspreiden binnen het bedrijf.” Dat laatste zou volgens de hoogleraar een regelrechte nachtmerrie zijn. “Een reservoir bij welke diersoort dan ook is het laatste wat we willen. Dan gaan dieren het verstieren als het virus in de toekomst bij mensen onder controle is. Dan krijgen we mogelijk een situatie waarbij het virus een sprong maakt van dier naar mens en dan kan het weer van mens-tot-mens verspreiden.”

5. OPSCHALING**VWS**

DCC VWS opgeschaald
DCC LNV opgeschaald

Overleggen

GBT dinsdag 26-5 15:45

NCC

Niet opgeschaald

Regio's

Niet bekend

Betrokken actoren

VWS, LNV, RIVM, NVWA, nertsensector